

Civil szervezetek jogi eszközei, lehetőségei a környezet védelmében

Reflex Környezetvédő Egyesület

A programot a Nemzeti Együttműködési Alap
támogatta.

A társadalmi részvétel előnyei

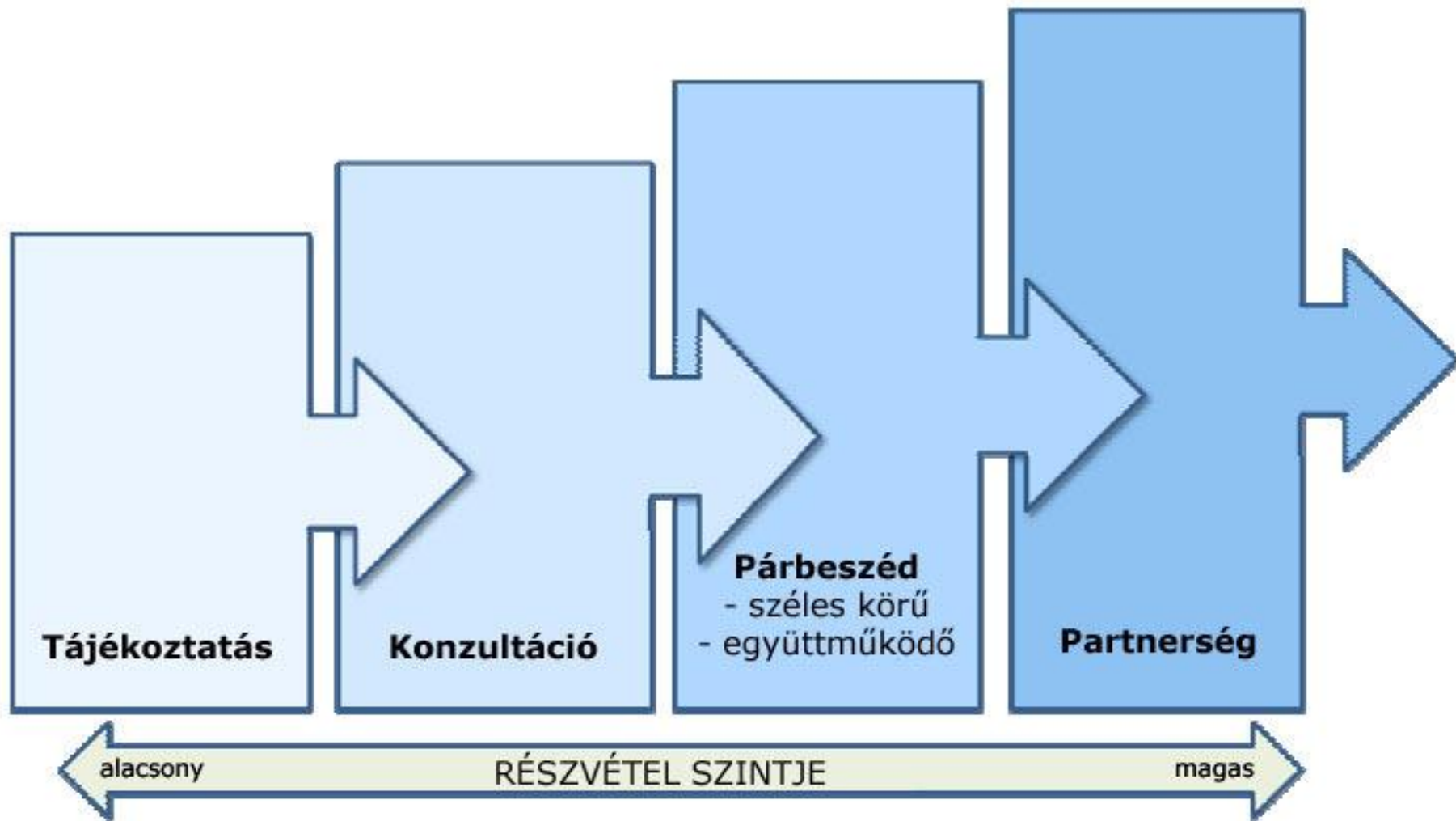
- *több szakmai-társadalmi információ - megalapozottabb döntés,*
- *a döntés nagyobb társadalmi elfogadottsága - kevesebb ellenállás,*
- *hatékonyabb végrehajtás,*

= több demokrácia - jobb környezet

A társadalmi részvétel alapelvei:

- *hozzáférés az információkhoz,*
- *a döntéshozatali eljárás nyitottsága, hozzáférhetősége,*
- *a részvétel átláthatósága,*
- *jogi szabályozottság,*
- *felelős részvétel,*
- *garantált büntetlenség,*
- *visszacsatolás biztosítása (civil kontroll)*

A társadalmi részvétel szintjei

A társadalmi részvétel területei

- *állami feladatok átvállalása („kiszervezése”),*
- *közpénzek, közfeladatok elosztása (bizottságok),*
- *részvétel a jogalkotási folyamatban,*
- *tevékenységek, létesítmények hatósági engedélyezése,*
- *területfejlesztési- illetve településrendezési tervek megalkotása és módosítása,*
- *ágazati és önkormányzati koncepciók, tervek, stratégiák megalkotása*

A társadalmi részvétel formái

- Nem jogi közreműködés

tanácsadás, standolás, oktatás, szórólapozás, ismeretterjesztés stb.

- Jogi közreműködés

- *helyi népszavazás, népi kezdeményezés,*
- *közreműködés a jogalkotásban,*
- *közérdekű adatigénylések,*
- *konkrét kv-i eljárásokban való közreműködés ügyfélként vagy „kvázi ügyfélként”,*
- *részvétel a különféle szakmai tervek, programok, koncepciók stb. készítésében*

A társadalmi részvétel problémái

Általános gondok:

A felek közötti kölcsönös bizalmatlanság

Jogi szabályozatlanság (TEEN)

Követhetetlen, illetve jogsértő jogalkotási folyamat

Állampolgári részvételi jogok folyamatos szűkítése

Egyéb, a hatóság részéről:

- *információk visszatartása,*
- *adatok nyilvánosságának jogsértő korlátozása,*
- *letudás jellegű bevonás, észrevételek mellőzése,*
- *részvételre képesítés hiánya (Aarhus),*

Civil oldalon:

- *ismerethiány (szakmai és jogi felkészületlenség),*
- *kapacitáshiány (leterheltség, anyagi nehézségek)*

Jogi részvétel / Az ügyféli jogállás

- **Általános ügyféli fogalom:**, a közigazgatási eljárási törvény szerint (*Ket. 15.§*)
- Meghatározott ügyfajtában érintettek (*törvény, kormányrendelet alapján – hatásterületen lakó ingatlantulajdonos*)
- Ágazati jogszabályi rendelkezés alapján (*környezetszennyezéssel, károsítással érintett hatásterület lakói – Kvtv. 90.§ /2/ bek.*)
- Meghatározott ügyekben társadalmi és érdekvédelmi szervezetek (*törvény – pl. 1995. évi LIII. tv.*)

Jogi részvétel / Az ügyféli jogok tartalma

Hatóság értesítése az eljárás megindításáról

Feltétel: (el)ismert ügyfél legyen

Hirdetmény - értesítés a közzétételről (Ket. 29.§ /6/ és /10/ bek)

Feltétel: elektronikus bejelentkezés a 187/2009.(IX.10) Kormányrendelete szerinti adatbázisba

- *iratbetekintés + másolatkészítés,*
- *szakértő kirendelésének kérése,*
- *bizonyítási indítványok előterjesztése,*
- *jelenlét az eljárási cselekményeknél (szemle, tárgyalás),*
- *az eljárás felfüggesztésének kérése,*
- *értesítés tanú, szakértő meghallgatásról, helyszíni szemléről*
- *jogorvoslati jogok (fellebbezés + perindítás)*

Kvtv. VIII. fejezet

A nyilvánosság részvétele a környezet védelemében I.

Mindenkit megillető jogok:

- *részvétel a környezettel kapcsolatos nem hatósági eljárásokban (Kvtv. 97.§ /1/ bek.)*
- *a figyelemfelhívás joga + válaszadási kötelezettség (Kvtv. 97.§ /2/ bek.)*
- *környezeti információk nyilvánossága, adathozzáférés (Avtv + Kvt. 12.§ + 311/2005 Korm.r.)*

Környezetvédelmi egyesületeket megillető jogok:

A környezetvédelmi érdekek képviselőjére létrehozott egyesületek

- *a saját hatásterületüket érintő*
 - *környezetvédelmi hatósági eljárásokban*
 - *ügyfélnek minősülnek (Kvtv. 98.§ /1/ - értelmezte a 4/2010/KJE)*
-
- *hatósági intézkedés kezdeményezése (Kvtv. 99.§ /1/ a.)*
 - *környezethasználó elleni perindítás eltiltásra vagy megelőző intézkedésre (Kvtv. 99.§ /1/ b.)*

Kvtv - Nyilvánosság részvétele a környezet védelemében II.

Környezetvédelmi egyesületeket megillető további jogok a Kvtv.98.§ /2/ bek. alapján:

- közreműködés a **környezetvédelmi programok** kidolgozásában (Kvtv. 48/A. – 48/F. §-ok),
- **Kv-i jogszabályok**, illetve jogalkotási tervek véleményezése (2010 évi. CXXXI. tv, illetve a Stratégiai Partnerségi megállapodás szerint),
- **környezeti vizsgálatra kötelezett tervek és programok** véleményezése (2/2005 Korm.r.),
- közreműködés **területfejlesztési-, és rendezési** tervek kidolgozásában (218/2009. Korm.r.)

Nyilvánosság részvétele a környezet védelemében III.

Környezetvédelmi egyesületeket megillető jogok:

- *részvétel a **környezeti hatásvizsgálati** és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban
(bejelentkezés: 314/2005 Korm.r. 9.§ /4/ és /5/ bek.)*
- *közreműködés **településfejlesztési-, és rendezési tervek** kidolgozásában (Étv. 8.§ + 314/2012. Korm.r.),*
- *részvétel a **területi hulladékgazdálkodási tervek** kidolgozásában
(2012. évi CLXXXV. törvény 74. /4/ bek.)*

Az SKV és a KHV összehasonlítása

- a KHV konkrét beruházásokhoz, létesítményekhez készül – az SKV átfogó tervekhez, fejlesztési programokhoz,
- az SKV a tervezés korábbi fázisától vizsgálja a környezeti szempontokat (és nem csak a határérték betarthatóságát vizsgálja),
- az SKV globálisan, régiókra vetítve vizsgál,
- az SKV-nál nincs mód nemet mondani,
- együtt készül a tervvel - hatékonyabb társadalmi részvétel lehetséges,
- az SKV fenntarthatósági szempontból kedvezőbb

Az Aarhusi Egyezmény jelentősége

- *Alapdokumentum (2001. évi LXXXI törvény)*
- *összekapcsolja az emberi jogokat a környezetvédelmi jogokkal*
- Három pillére:
 - *a környezeti információkhoz való hozzáférés (aktív és passzív)*
 - *nyilvánosság részvétele a döntéshozatalban (tervkészítésben, jogalkotásban)*
 - *hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz*
- *A részvételre való képesítés fontossága*

A nyilvánosság részvétele a környezettel kapcsolatos tervekre, programokra vonatkozó eljárásokban

A Részres Felek kötelezettsége a 7. Cikk alapján

- „megfelelő” intézkedések fogantatása a nyilvánosság részvételének biztosítása érdekében,
- „áttekinthető és méltányos” részvételi keretek biztosítása – a **6. Cikk 3., 4. és 8. bek.** alkalmazásával,
 3. „ésszerű időkeretek” biztosítása az eljárás minden szakaszában (= hatékony részvétel lehetősége),
 4. az érintettek korai fázisban történő bevonása, amikor még minden választási lehetőség (beruházási alternatíva) nyitott,
 8. döntésnél a beérkezett vélemények figyelembe vétele („kellő mértékben”)
- az eljárásba bevont nyilvánosság behatárolása az Egyezmény célkitűzéseivel összhangban

Részvételi lehetőségek a nemzetközi jog normái szerint

- **Espooi Egyezmény** *(az országon áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról – a hatásviselő ország érintett lakosságának joga van a KHV-ban való részvételre) – 148/1999. Korm.r.*
- **Kijevi Jegyzőkönyv** *(tervek, programok stratégiai környezeti vizsgálatáról – nyilvánosság részvétele az Aarhusi Egyezmény szerint)- 132/2010. Korm.r.*

